

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

3. Miejscowość

1. Nazwa

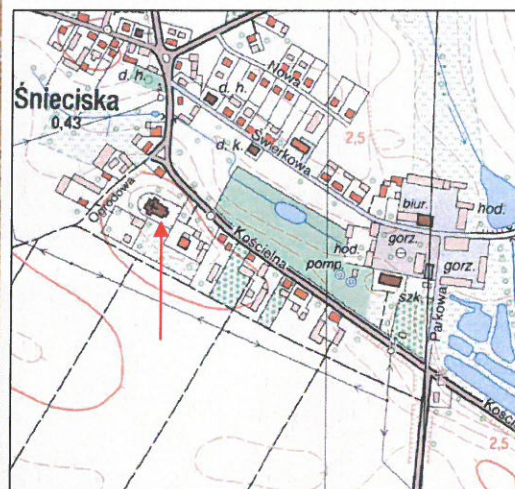
KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. ŚW. MARCINA

2. Czas powstania

1767

ŚNIECISKA

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

**Ul. Kościelna
63-021, Śnieciska**

Nr działek ewidencyjnych:
66 obręb 0014 Śnieciska

5. Przynależność administracyjna

województwo **wielkopolskie**

powiat **średzki**

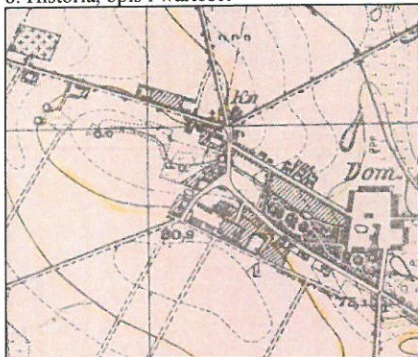
gmina **Zaniemyśl**

6. Formy ochrony

**Rejestr zabytków:
Nr 872/Wlkp/A z dnia 22.12.1932 i
14.11.2012**

8. Historia, opis i wartości

Niemiecka mapa sztabowa 1:25000 z 1944 roku

Śnieciska są wsią o metryce średniowiecznej sięgającej XIII wieku, kiedy to wieś należała do kapituły Gnieźnieńskiej, co wynika z dokumentu królewskiego z 1257 roku. Kolejne potwierdzenie przynależności do kapituły potwierdza akt księcia Bolesława z 24 kwietnia 1357 roku. W 1578 roku dzierżawcą majątku był Stanisław Gunicki, a w 1618 i 1667 roku figuruje kanonik gnieźnieński Grabowski. Dobrem kościelnym pozostawały Śnieciska do czasu konfiskaty majątku w 1796, kiedy to przeszły na własność skarbu państwa pruskiego.

Kościół w Śnieciskach został założony przez kapitułę gnieźnieńską zapewne w XII, XIII wieku, a parafia była po raz pierwszy wzmiankowana w 1416 roku (proboszcz Olbryk). Wyodrębniono ją z części parafii zaniemyskiej i obejmowała także wsie Bożydar, Dobroszyn, Jaszkowo, Lorenkę, Płaczki, Polwice i Winną. W XVII wieku istniała przy parafii szkoła oraz założone zostało bractwo świętego Józefa. Na przestrzeni kilku stuleci w miejscu pierwotnej świątyni wzniesiono kilka budynków, a ostatni, zachowany do dziś drewniany kościół powstał w 1767 roku. Z 1784 roku pochodzi adnotacja o tej świątyni, zawarta w aktach wizytacyjnych Rydzyskiego. Według niej drewniany kościół, posadowiony na murowanym fundamencie, wybudowano ze składek „ludzi pobożnych” staraniem księdza Franciszka Brzezińskiego. W budowie świątyni brał udział majster ciesielski Jan Ślumski.

W 1929 roku kościół był restaurowany. Wtedy została też wykonana roślinno-figuralna polichromia według projektu Wiktora Gosienieckiego, a dawny skarbczyk został przebudowany na kaplicę Serca Jezusowego. Kolejne remonty miały miejsce w latach 50 i 60. XX wieku (remont podmurówki, wymiana szalunku, przełożenie pokrycia dachowego, naprawy podłogi), a w 1994 roku przeprowadzono malowanie wnętrza. Kompleksowy remont świątyni, rozłożony na etapy rozpoczął się w 2004 roku.

Kościół zlokalizowany jest w centrum wsi, na niewielkim wzniesieniu, po południowej głównej drogi biegnącej przez wieś z Zaniemyśla i Środy Wielkopolskiej w kierunku Kórnika, Jaszkowa i Środy Wielkopolskiej (obecnie ulica Kościelna). Tren wokół kościoła o nieregularnym owalnym kształcie zajmuje dawny cmentarz przykościelny (z XIX wiecznymi nagrobkami), otoczony dziś drewnianym parkanem ze sztachet osadzonych na murowanym murku pomiędzy murowanymi słupkami (z bramą i furtką od wschodu, oraz furtkami od południa i północnego zachodu). Kościół jest orientowany na osi zbliżonej do kierunku wschód- zachód (z prezbiterium od strony zachodniej). W bezpośrednim sąsiedztwie świątyni od północnego- wschodu, zlokalizowana jest drewniana dzwonnica o konstrukcji słupowej. Od południowo-wschodu z terenem kościelnym sąsiaduje z zabudowaniami plebanii.

Kościół posadowiony na murowanej (z cegły i betonowej) podmurówce wykonany jest z drewna modrzewiowego, o konstrukcji zrębowej, szalowanej zewnątrz deskami nabijanymi pionowo.

Cd. patrz pkt. 9

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania obiektu jest dobry.

Cd. pkt. 8

Budynek założony na planie prostokąta, z węższym prosto zamkniętym prezbiterium od zachodu, oraz kwadratową kruchtą od wschodu, z bocznymi przybudówkami przy prezbiterium od południa (zakrystia) i północy (skarbczyk- obecnie kaplica). We wnętrzu trzy pary słupów wydzielających pseudo nawy boczne. Budynek o bryle złożonej: nad wyższym korpusem głównym dwuspadowy dach o znacznym spadku połaci; nad niższym prezbiterium oraz kruchtą dachy trójspadowe; nad zakrystią i skarbczykiem jednospadowe dachy, będące przedłużeniem połaci dachowych prezbiterium. Dachy pokryte gontem.

Elewacje szalowane pionowo nabitymi deskami, a w partii cokołu deskami poziomymi, ze stykami przykrytymi listwami. Elewacja wschodnia, częściowo przystłonięta kruchtą, zwieńczona oddzielnym okapem i trójkątnym szczytem w którym rozmieszczono dwa wąskie pionowe okna zamknięte półkoliście oraz drewniany krucyfiks powyżej. W kruchcie elewacja wschodnia ślepa, a w zakrystii jednoosiowa. Elewacje północna i południowa boczne w korpusie głównym dwuosiowe, a w prezbiterium (częściowo przystłonięte przez przybudówki) jednoosiowe z dużymi zamkniętymi odcinkiem łuku otworami okiennymi. Elewacja południowa zakrystii jednoosiowa z otworem okiennym w osi, północna skarbczyka- kaplicy ślepa. Elewacja zachodnia w prezbiterium oraz zakrystii ślepa, a w skarbczyku, jednoosiowa z pojedynczym otworem okiennym. Elewacje wieńczy profilowany gzyms. Stolarka okienna i drzwiowa oryginalna. Wnętrze z polichromią według projektu S. Gosienieckiego z przedstawieniem św. Marcina oraz postaciami ewangelistów. Od zachodu empora muzyczna z wybrzuszonym parapetem, wsparta na słupach z zastrzałami. Wyposażenie stanowią min. ołtarze z 2 poł. XVIII wieku: główny, barokowy z bramkami z rzeźbami św. Anny i św. Joachima; barokowy ołtarz boczny z obrazem św. Józefa z Dzieciątkiem oraz rokokowy z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem oraz barokowe rzeźby oraz konfesjonał. Ponadto, późnogotycki krucyfiks oraz kropielnica z początków XVI wieku oraz rzeźba św. Michała Archanioła i kartusz z napisem dewocyjnym.

Kościół jest ciekawym przykładem barokowego, drewnianego budownictwa sakralnego. Obiekt wpisany jest do rejestru zabytków pod numerem 872/Wlkp/A w dniu 22.12.1932 oraz 14.11.2012.

Literatura:

- 1/ Karta ewidencyjna (biała) kościoła parafialnego pw. Św. Marcina w Śnieciskach- oprac. K. Jodłowski (1995)- karta w zasobach WWKZ w Poznaniu – tam dalsza literatura.
- 2/ Karta ewidencyjna (biała) plebanii w Śnieciskach- oprac. J. Tosik (2007)- karta w zasobach WWKZ w Poznaniu
- 3/ Dokumentacja ewidencyjna zabytkowego parku Śnieciska- oprac. T. Malinowski (1988) - w archiwum WWKZ.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Przemysław Bobrowski, listopad 2024

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*Dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków